

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **Ing. F., CSc., N.**, Bratislava, proti žalovanému: **B., spol. s r.o., M.**, Nitra, IČO: X., **v konaní o zaplatenie 65 134,17 eur s príslušenstvom**, o návrhu na vylúčenie sudcov Krajského súdu v Nitre vo veciach vedených pod sp. zn. 26Cob/99/2014 a 15Ncb/2/2015, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Nitre JUDr. J., JUDr. P. a JUDr. E. **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania vecí vedených na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 26Cob/99/2014 a 15Ncb/2/2015.

O d ô v o d n e n i e :

Žalobca v podaní doručeným Okresnému súdu v Nitre dňa 10. 02. 2014 vzniesol námietku zaujatosti proti sudcom Krajského súdu v Nitre JUDr. J., JUDr. P. a JUDr. E.. Podanú námietku odôvodnil tým, že sudcovia rozhodujú svojvoľne a arbitrárne, v príkrom rozpore s výslovným znením zákona. O zaujatosti namietaných sudcov sa dozvedel dňa 22. 01. 2015 z uznesenia Krajského súdu v Nitre č. k. 26Cob/99/2014 zo dňa 20. 11. 2014, ktorým odvolací súd jednohlasne odmietol odvolanie žalobcu proti uzneseniu Okresného súdu v Nitre zo dňa 26. 08. 2014 č. k. 31Cb/9/2014 vydané vyššou súdnou úradníčkou. Podľa jeho názoru bol súd povinný skonštatovať, že uznesenie napadnuté jeho odvolaním neexistuje, nakoľko bolo podaním jeho odvolania zrušené.

Uviedol aj, že konajúci sudca a odvolací senát krajského súdu konajú úmyselne a sústavne nezákonne v konaní o jeho škode vo výške 86 628 eur. Sudcovia konajú v prospech žalovaného, zastúpeného advokátom, ktorý je synom predsedu Okresného súdu Nitra – JUDr. E.. Je toho názoru, že popísaná zaujatosť sudcov nie je náhodná. Aj ostatní sudcovia (napr. A., JUDr. Ľ. a Mgr. D.) vo veciach, v ktorých zastupuje E. strácajú dobré mravy, odbornosť a prestávajú plniť svoje zákonné povinnosti. Sudcovia JUDr. O., JUDr. J.,

JUDr. P. a JUDr. E. sa pokúsili zneužiť svoje právomoci nezákonnými tvrdeniami, pri ktorých sa spoliehali na nedostatok žalobcovho právneho vedomia, ktorý mu mal zabrániť v tom, aby odhalil nezákonnosť ich rozhodnutí.

Sudcovia Krajského súdu v Nitre JUDr. J., JUDr. P. a JUDr. E. sa k podanej námietke zaujatosti vyjadrili tak, že nemajú žiadny vzťah k veci, k účastníkom konania, resp. ich zástupcom a vo veci sa necítia byť zaujatí. JUDr. J. a JUDr. E. poukázali aj na skutočnosť, že pri rozhodovaní dňa 20. 11. 2014 neboli členmi senátu 26Cob, čo vyplýva z pripojeného Rozvrhu práce Krajského súdu v Nitre v platnom znení ku dňu 22. 01. 2014.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený podľa § 16 O. s. p. po preskúmaní veci dospel k záveru, že nie sú dôvody pre vylúčenie sudcov JUDr. J., JUDr. P. a JUDr. E..

Podľa § 14 ods. 1 O. s. p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom, možno mať pochybnosti o ich zaujatosti.

Podľa § 14 ods. 3 O. s. p. dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.

Citované zákonné ustanovenia predpokladajú taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej mozgnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, ďalej len „dohovor“) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Súvislosť medzi súdom, ktorý je založený na zákone, jeho nezávislosťou, ako to vyjadruje článok 6 ods. 1 dohovoru („každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych

právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu“), garantuje tento dohovor v celoeurópskom rozmere súčasne sudcovskú nezávislosť aj právo na zákonného sudcu. Ústavná úprava súdnej a inej právnej ochrany v Slovenskej republike garantuje obdobne vyjadrené právo na spravodlivý proces (článok 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ďalej len „listina“, článok 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ďalej len „ústava“, ktoré články dávajú každému možnosť – právo – domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v zákone určených prípadoch na inom orgáne Slovenskej republiky), do ktorého tiež zahrňuje aj právo na to, aby právna vec účastníka konania nebola odňatá zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanoví zákon. Ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadruje zhodu na sudcovskú nezávislosť a právo na zákonného sudcu s právnym režimom podľa dohovoru (v obsahu týchto práv podľa dohovoru a podľa ústavy nemožno vidieť zásadnú odlišnosť). Potom platí, že v určitej právnej veci má rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania – pokiaľ by na to nebol daný zákonný dôvod – meniť nemal. Inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, ktorý predstavuje výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu, stanovuje, aby zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov bol zákonný sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Sledovaný cieľ, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmazení hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý – nie nestranný – sudca.

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej právnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prejednať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O. s. p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O. s. p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho

prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť (nadriadeného) súdu prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O. s. p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (článok 38 ods. 1 listiny, článok 48 ods. 1 ústavy), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky k danej problematike.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu treba brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napr. Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napr. Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností so zreteľom, na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania zaujatosti (porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná – „Justice must not only be done, it must also be seen to be done“). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (pozri Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti alebo necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti sudcu je to, či

obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti sudcu (pozri Pullar proti Spojenému kráľovstvu) teda, či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívnych kritérií sa musí rozhodnúť, či existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce, určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Teda za objektívne nemožno považovať to, ako sa nestrannosť len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne (ne)existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

V prvom rade vzhľadom na namietanú zaujatosť vo veci konajúcich sudcov tunajší súd preskúmal námietku zo subjektívnej stránky, pričom dospel k záveru, že zo subjektívnej stránky sa ich zaujatosť nepreukázala. Nadriadený súd vychádzal z ich vyjadrenia o tom, že sa vo veci necítia byť zaujatí, a zo skutočnosti, že niet dôkazov, ktoré by svedčili o opaku.

Najvyšší súd tak pristúpil k preskúmaniu nestrannosti namietaných konajúcich sudcov z objektívneho hľadiska, pri ktorom sa zameril na dôvody uvedené žalobcom v jeho námietke zaujatosti. Žalobca zaujatosť sudcov vyvodzuje z „nezákonného“ rozhodnutia o jeho odvolaní, zo vzťahu sudcov k právnemu zástupcovi žalovaného.

Z vyjadrenia namietaných sudcov súd zistil, že účastníkov konania ani ich zástupcov nepoznajú a nemajú k veci, k účastníkom ani ich zástupcom žiaden vzťah, ktorý by ovplyvňoval ich nezaujatosť.

Po zhodnotení zistených skutočností nadriadený súd má za to, že v danom prípade nič nenasvedčuje tomu, že by postup namietaných sudcov bol akýmkoľvek spôsobom ovplyvnený žalovaným.

Z predloženého spisu tak nemožno vyvodit' záver, že u namietaných sudcov krajského súdu, ktorým bola vec pridelená na rozhodnutie, by bol osobný záujem k veci, k účastníkom alebo zástupcom, ktorý by napriek snahe o objektívnosť rozhodovania mohol ovplyvniť ich objektivitu. Dôvody uvádzané žalobcom vo vznesenej námietke zaujatosti neboli osvedčené ako relevantný dôvod prípadného vylúčenia sudcov odvolacieho súdu. Na preukázanie dôvodne vznesenej námietky zaujatosti je potrebné, aby ten kto námietku vzniesol pomer konajúceho sudcu k veci, účastníkom konania, alebo ich právnym zástupcom, ktorý by vyplýval z právneho záujmu konajúceho sudcu k prejednávanej veci jednoznačne preukázal.

Dôvod uvádzaný žalobcom – nezákonné rozhodnutie o jeho podanom odvolaní, je bez pochyby námietkou týkajúcou sa rozhodovania sudcu v iných veciach. Odvolací súd aj preto s poukazom na § 14 ods. 3 O. s. p. označil tento dôvod za bezpredmetný, nakoľko nemôže byť dôvodom na vylúčenie sudcu.

Na základe uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky návrhu na vylúčenie sudcov Krajského súdu v Nitre JUDr. J., JUDr. P. a JUDr. E. z prejednávania a rozhodovania vecí vedených na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 26Cob/99/2014 a 15Ncb/2/2015, nevyhovel.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je odvolanie prípustné.

V Bratislave, 17. júna 2015

JUDr. Katarína Pramuková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: K.